

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих
актів щодо адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення,
пов'язані з платіжними послугами»,
внесеного на розгляд Верховної Ради України
народними депутатами України Василевською-Смаглюк О.М. та іншими
(реєстр. № 6295 від 08.11.2021)

до першого читання

Міністерство юстиції України **підтримує** проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення, пов'язані з платіжними послугами» (реєстр. № 6295 від 08.11.2021) (далі – проєкт Закону) за умови врахування таких зауважень.

1. Підпунктом 3 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується внести зміни до статті 166⁵ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), відповідно до якої:

«Порушення законів України та нормативно-правових актів Національного банку України, які регулюють діяльність на платіжному ринку, – тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб надавача платіжних послуг *від трьох тисяч до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*.

Порушення законів України та нормативно-правових актів Національного банку України, які регулюють діяльність надавача обмежених платіжних послуг, – тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб надавачів обмежених платіжних послуг *від чотирьох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*».

З аналізу вищенаведених положень проєкту Закону вбачається, що санкції за вказані адміністративні правопорушення є надмірними та такими, що не узгоджуються з положеннями Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Так, відповідно до статті 12 КК України кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини.

Кримінальним проступком є передбачене КК України діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі *не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян* або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

Нетяжким злочином є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше п'яти років.

З огляду на викладене санкції, визначені положеннями статті 166⁵ КУпАП у редакції проєкту Закону, потребують додаткового перегляду.

Крім того, аналогічного узгодження з вимогами КК України потребують санкції і чинної статті 166⁵ КУпАП у цілому в частині правової регламентації розміру штрафів.

2. Підпунктом 7 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується КУпАП доповнити новою статтею 166²⁸, якою передбачити адміністративну відповідальність за порушення порядку зайняття діяльністю на платіжному ринку.

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 7997-11.1.2-21 від 30.11.2021

Підписувач Малюська Денис Леонтійович

Сертифікат 3ED5083160DBC59B04000000CA590500E36E2900

Дійсний з 16.09.2021 15:03:08 по 16.09.2022 15:03:08

Так, здійснення діяльності з надання обмежених платіжних послуг, не фінансових платіжних послуг або послуг технологічного оператора платіжних послуг без здійснення авторизації діяльності, – тягне за собою накладення штрафу *у розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*.

Вказаним положенням проекту Закону встановлюється фіксований розмір штрафу.

Звертаємо увагу, що при встановленні розміру штрафу в санкції відповідної норми має зазначатись його мінімальна і максимальна межі з метою надання можливості при притягненні особи до відповідальності застосовувати положення статті 33 КУпАП, згідно з якою при накладенні стягнення враховуються характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність.

Встановлення в санкції відповідної норми фіксованого розміру штрафу, як це пропонується проектом Закону, порушуватиме закріплений у статті 33 КУпАП принцип індивідуалізації відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення.

Крім того, штраф у розмірі від *двох тисяч до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*, запропонований частиною третьою статті 166²⁸ КУпАП у редакції проекту Закону, потребує відповідного узгодження з вимогами статті 12 КК України.

З огляду на зазначене проект Закону потребує доопрацювання в цій частині.

3. Підпунктом 1 пункту 2 розділу I проекту Закону пропонується положення статті 200 КК України викласти у новій редакції та встановити кримінальну відповідальність за підробку платіжних інструкцій, платіжних інструментів чи інших засобів доступу до банківських та/або платіжних рахунків, електронних гаманців, а так само придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту підроблених платіжних інструкцій, платіжних інструментів чи інших засобів доступу до банківських та/або платіжних рахунків, електронних гаманців або їх використання чи збут – у виді штрафу від п'яти до семи тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян *або позбавлення волі на строк до трьох років*.

За ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, – у виді штрафу від семи до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян *або позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років*.

Слід зазначити, що підставою для посилення відповідальності є результати дослідження практики застосування відповідних статей КК України та статистичне підтвердження того, що каральна сила відповідних санкцій втратила свою регуляторну роль і потребує підвищення.

Разом з тим згідно із статистичними даними, розміщеними на офіційному вебпорталі «Судова влада України» за посиланням: <https://court.gov.ua/insh/sudovastatystyka>, за останні три роки за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого статтею 200 КК України, загалом було засуджено 13 осіб (у 2018 році – 2 особи, 2019 році – 6 осіб та 2020 році – 5 осіб).

Наведені статистичні дані свідчать, що проблема ефективності боротьби із вказаним порушенням полягає не у тому, що санкції відповідних правових норм втратили свої превентивні та каральні властивості, а у відсутності активного застосування наявних правових механізмів з боку уповноважених правозастосовних органів.

У зв'язку з викладеним слід зазначити, що позбавлення волі застосовується до осіб з метою виправлення, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень такими особами та саме коли покарання, не пов'язані з позбавленням волі, вважаються недостатньо ефективними для досягнення мети його застосування.

Також звертаємо увагу, що під час вирішення питання щодо посилення санкцій у КК України необхідно враховувати, що відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 02.11.2004 № 15-рп/2004 (справа про призначення судом більш м'якого покарання) однією з основних засад права є справедливість, окремим виявом якої є питання відповідності покарання вчиненому злочину.

Категорія справедливості передбачає, що покарання за злочин повинно бути домірним злочину. Це означає не тільки те, що передбачений законом склад злочину та рамки покарання відповідатимуть один одному, а й те, що покарання має перебувати у справедливому співвідношенні із тяжкістю та обставинами скоєного і особою винного. Адекватність покарання ступеню тяжкості злочину впливає з принципу правової держави, суті конституційних прав та свобод людини і громадянина.

Крім того, пунктом 3 проекту Закону вносяться зміни до статті 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), якими пропонується визначити здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, зокрема, передбачених статтями 200, 200¹ КК України, за слідчими органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства.

Звертаємо увагу, що 22.11.2021 повернуто з підписом від Президента України Закон України «Про внесення змін до адміністративного та кримінального законодавства щодо запровадження діяльності Бюро економічної безпеки України», основною метою якого є узгодження чинного законодавства України із Законом України від 28.01.2021 № 1150-ІХ «Про Бюро економічної безпеки України».

Цим Законом, зокрема, вносяться зміни до частини третьої статті 216 КПК України, відповідно до яких повноваження щодо підслідності, які належали органам, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, переходять до Бюро економічної безпеки України.

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА